

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора

Яковлєва Анатолія Івановича

на дисертаційну роботу Бабінської Соломії Ярославівни

«Інформаційне забезпечення розроблення та реалізації

інноваційних проєктів»,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами

(за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими

програмами, планами, темами

Упродовж останніх десятиліть конкурентоспроможність та потенціал розвитку підприємств значною мірою залежить від інноваційності застосовуваних технологій, сировини, матеріалів і готової продукції. Розвиток інноваційної діяльності є основою, яка визначає рівень розвитку країни та її економічні перспективи на світовому ринку. Проте, внаслідок значної ризиковості і високої вартості інноваційних проєктів зростають вимоги інвесторів та інших учасників реалізації інноваційних проєктів до рівня їхнього інформаційного забезпечення. Недостатньо лише володіти необхідною інформацією, її потрібно опрацьовувати, інтерпретувати та використовувати для досягнення мети кожного етапу життєвого циклу інноваційного проєкту, виконання завдань та прийняття потрібних управлінських рішень.

Обсяг необхідної інформації у процесі розроблення та реалізації інноваційних проєктів залежить від таких факторів як: масштаб, складність, допустимі терміни реалізації проєктів, кількість учасників тощо. При цьому використовуються різні види інформації (науково-технічної, технологічної, виробничої, економічної та інші). Тому від рівня інформаційного забезпечення, його повноти, якості, оперативності та гнучкості значною мірою залежать ефективність реалізації самих проєктів. Не менш важливе значення

мають і способи використання інформації.

Необхідність впровадження сучасних систем інформаційного забезпечення значною мірою зумовлена зростанням вимог до рівня обґрунтованості прийняття техніко-технологічних і управлінських рішень, зокрема тих, які стосуються реалізації інноваційних проектів.

Формування та використання інформаційного забезпечення є необхідним як у процесі розроблення та реалізації інноваційних проектів, так і для ефективного функціонування підприємства загалом. Адже, сучасні системи інформаційного забезпечення дають змогу учасникам реалізації інноваційних проектів приймати економічно обґрунтовані і зважені управлінські рішення, що у свою чергу призводить до успішної реалізації інноваційних проектів, ефективно використовувати ресурси, зменшити рівень невизначеності та ризику, зростання ефективності діяльності, стабільного функціонування, конкурентоспроможності підприємства.

З огляду на вищезазначене, необхідність дослідження теоретичних засад та практичних положень щодо формування та використання інформаційного забезпечення розроблення та реалізації інноваційних проектів обумовлюють своєчасність і науково-практичне значення дисертаційної роботи Бабінської С.Я.

Актуальність дослідження підтверджується також тим, що дисертація виконана відповідно до тематики науково-дослідних робіт кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка». Матеріали дисертації використані при виконанні таких тем дослідження: «Обґрунтування інноваційно-інвестиційних стратегій, програм і проектів розвитку господарських структур, галузей та регіонів» (номер державної реєстрації №0113U005293); «Проблеми формування і розвитку, економічного оцінювання інноваційної інфраструктури. Трансфер технологій» (номер державної реєстрації № 0113U005294). У першій темі автором подано пропозиції щодо класифікації джерел релевантної інформації для забезпечення процесів реалізації інноваційних проектів (акт впровадження від 25.10.2017р.). У межах другої теми автором охарактеризовано внески та інтереси учасників

інноваційного проекту, з погляду теорії груп економічного впливу (стейкхолдерів), які беруть участь у його реалізації (акт впровадження від 25.10.2017р.).

Отже, виходячи із вищезазначеного, тема дисертаційного дослідження «Інформаційне забезпечення розроблення та реалізації інноваційних проектів» Бабінської Соломії Ярославівни є обґрунтованою, своєчасною, актуальною, а робота має теоретичну та практичну цінність.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення дисертаційної роботи, зроблені висновки та рекомендації визначаються достатньо високим ступенем обґрунтованості. Дисертація написана згідно плану, зміст розділів та підрозділів розкриває їхню суть. Поставлена у дисертаційній роботі мета – досягнута, а визначені завдання – вирішені.

При написанні дисертаційної роботи здобувачем опрацьовано значний обсяг вітчизняних та іноземних літературних джерел (231 найменування), статистичні та аналітичні дані Державної служби статистики України тощо. Автором розкрито наукову новизну, окреслено теоретичне та практичне значення отриманих результатів.

Для вирішення поставлених завдань дисертаційної роботи використовувались такі загальнонаукові та специфічні методи економічного дослідження: метод аналізу та синтезу при визначенні сутності інноваційних проектів та інформаційного забезпечення (розд. 1, підр. 1.1, 1.2); метод систематизації та узагальнення при класифікації інноваційних проектів, джерел інформації щодо реалізації інноваційних проектів, складових етапів життєвого циклу інноваційних проектів та етапів створення інноваційно-інформаційного підрозділу на підприємстві (розд. 1, підр. 1.1, 1.3, розд. 2, підр. 2.1, 2.2); системний аналіз при визначенні внесків та інтересів груп економічного впливу (стейкхолдерів) від реалізації інноваційного проекту (розд. 2, підр. 2.3); метод

формалізації для оцінювання економічної ефективності інформаційного забезпечення інноваційних проектів (розд. 3, підр. 3.1); системно-структурний метод для дослідження ризиків інформаційного забезпечення інноваційних проектів (розд. 3, підр. 3.2); метод експертних оцінок для обґрунтування напрямків удосконалення інформаційного забезпечення інноваційних проектів (розд. 3, підр. 3.3).

Про високий рівень обґрунтованості та достовірності наукових досліджень, висновків, рекомендацій свідчить їх апробація на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, а також дослідження праць вітчизняних та зарубіжних науковців, фахівців, законодавчих і нормативно-правових актів України тощо. Дисертаційна робота Бабінської С.Я. за змістом, структурою та оформленням відповідає вимогам та є завершеним дослідженням.

Основні наукові результати дисертації

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у розробці теоретико-методичних положень та рекомендацій практичного характеру щодо формування та використання інформаційного забезпечення розробляння та реалізації інноваційних проектів. До найважливіших результатів дисертаційної роботи можна віднести:

- для оцінювання економічної ефективності інформаційного забезпечення інноваційних проектів, автором удосконалено методичний підхід, який відрізняється від наявних розрахунком інтегрального показника рівня інформаційного забезпечення інноваційних проектів, що дає можливість приймати ефективні управлінські рішення, враховувати інтереси усіх учасників інноваційного проекту та визначити ризики, які можуть виникнути на етапах життєвого циклу проекту та між учасниками (с. 144-147 дисертації, с. 13-14 автореферату). Результат підтверджено публікаціями № 6, 7, 23 (див. автореферат);

- на основі проведених досліджень автором розширено та деталізовано класифікацію інноваційних проектів, яка відрізняється від наявних доданою класифікаційною ознакою: сумісність реалізації (характеризує властивість інноваційного проекту реалізуватися у взаємодії з іншими проектами підприємства), за якою інноваційні проекти слід поділяти на сумісні та несумісні з реалізацією інших проектів підприємства (с.36-45 дисертації, с. 5 автореферату). Результат підтверджено публікаціями № 5 (див. автореферат);

- автором запропоновано групувати учасників інноваційного проекту, їхні внески та інтереси, які на відміну від існуючих, визначені з погляду теорії груп економічного впливу (стейкхолдерів), що є необхідним для забезпечення узгодження інтересів учасників та ефективної реалізації інноваційних проектів (с. 116-119 дисертації, с. 10 автореферату). Результат підтверджено публікаціями № 1 (див. автореферат);

- на основі проведених досліджень автором запропоновано поділяти причини виникнення асиметрії інформації на: ті, які залежать та не залежать від учасників реалізації інноваційного проекту, а заходи нейтралізації асиметрії інформації на: загальні – застосовуються для зменшення асиметрії інформації не лише між учасниками реалізації інноваційного проекту, але й у інших процесах та спеціальні – використовуються для зменшення асиметрії інформації між учасниками реалізації інноваційного проекту (с. 121-127 дисертації, с. 10-13 автореферату). Результат підтверджено публікаціями № 2, 9, 22 (див. автореферат);

- в дисертаційній роботі вперше науково обґрунтовано необхідність виділення в процесі реалізації інноваційних проектів трьох етапів життєвого циклу в основі яких лежать мета, завдання, управлінські рішення та інформаційних масиви кожного з них (с. 89-99 дисертаційної роботи, с. 7-9 автореферату). Результат підтверджено публікаціями № 3, 20 (див. автореферат).

Аналіз наукових положень дає змогу зробити висновок, що у процесі дослідження автором отримано наукові результати, які визначають новизну дисертації. Кількість та кваліфікаційні ознаки елементів наукової новизни

відповідають нормативним вимогам.

Значущість результатів дослідження для науки і практики

Наукова цінність дисертаційної роботи полягає у розроблених методичних положеннях та практичних рекомендаціях щодо формування та використання інформаційного забезпечення розробляння та реалізації інноваційних проектів, що сприятиме зміцненню конкурентних позицій підприємства на ринку, науково-технічному прогресу та підвищенню темпів економічного розвитку.

Підтвердженням практичного значення отриманих результатів є їх застосування у практичній діяльності таких машинобудівних підприємств: УБМР «Укргазспецбудмонтаж» (довідка №122 від 28.12.2017р.), де впроваджено сформовані концептуальні аспекти формування та використання інформаційного забезпечення інноваційних проектів і СП ТзОВ «Сферос-Електрон» (довідка № 095/001/01 від 03.01.2018р.), де запропоновано використовувати методичний підхід до оцінювання ефективності інформаційного забезпечення у процесі розробляння та реалізації інноваційних проектів на підприємстві, що дає змогу вдосконалити процес формування та використання інформаційного забезпечення інноваційних проектів.

Теоретико-прикладні положення та результати дисертаційної роботи застосовуються у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» під час викладання та написання курсової роботи з дисципліни «Економічні інструменти управління проектами і програмами розвитку підприємства» (довідка №67-01-1820 від 15.11.2017р.).

Зміст та завершеність дослідження

Структура дисертаційного дослідження логічна і завершена. Зміст відповідає темі та засвідчує завершеність дисертаційної роботи. Наукове

дослідження автора відображає внесок в економічний розвиток та покращення процесу формування та використання інформаційного забезпечення інноваційних проектів підприємств з використанням сформованих концептуальних аспектів.

Повнота викладу результатів дослідження у наукових фахових виданнях

За темою дисертаційного дослідження опубліковано 23 наукових праці (з них 14 одноосібні). Загальний обсяг публікацій становить 5,9 друк. арк., з яких особисто автору належить 3,47 друк. арк. У фахових виданнях України опубліковано 7 статей, із них 3 статті у наукових періодичних виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз, 16 тез доповідей науково-практичних конференцій. Опубліковані праці у повній мірі відображають основні положення, результати і наукову новизну дослідження.

Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації

Зміст автореферату повною мірою висвітлює основні положення дисертаційного дослідження. У ньому повністю розкрито зміст, результати, елементи наукової новизни, висновки та рекомендації дисертаційної роботи. Автореферат за оформленням та структурою відповідає стандартам Міністерства освіти і науки України.

Дисертація оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, є завершеною науково-дослідною роботою, характеризується високим науково-теоретичним рівнем.

Дискусійні положення та зауваження

Позитивно оцінюючи рівень підготовки та результати дисертаційного

дослідження в цілому, варто вказати на певні недоліки і дискусійні положення, а саме:

1. Під час дослідження, у другому розділі дисертації, де розглянуто організування та формування структури інформаційного забезпечення розробляння та реалізації інноваційних проектів, автор не виділяє особливостей інформаційного забезпечення в залежності від виду інноваційного проекту.

2. У підрозділі 2.3 (рис. 2.8, с. 121) автором визначено потоки інформації між реалізатором та кожною групою учасників притаманні процесу реалізації інноваційного проекту, проте варто було б ще визначити і інформаційні потоки між групами учасників (від власника інновації до інвесторів, банків, венчурних фондів та ін.).

3. У третьому розділі (параграф 3.1, табл. 3.2, с. 142-143) наведено показники (приведені витрати, витрати за повний термін служби), які необхідно розраховувати при оцінюванні економічної ефективності, проте залишається не зрозумілим, чому лише ці показники виділено та розраховано автором на досліджуваних підприємствах.

4. На с. 146 автор зазначає, що при розрахунку інтегрального показника рівня інформаційного забезпечення інноваційних проектів машинобудівних підприємств, для визначення ваги кожного критерію було обрано метод експертних оцінок. Зазначено, що експертами виступали управлінці всіх рівнів, однак, не зовсім зрозуміло, які конкретно суб'єкти господарювання приймали участь в опитуванні.

5. На с. 168-169 автор знову використовує для проведення дослідження з визначення можливих заходів для покращення інформаційного забезпечення інноваційних проектів метод експертних оцінок, де також доцільно було б уточнити, які конкретно суб'єкти господарювання приймали участь в опитуванні.

6. У підрозділі 3.2 (табл. 3.4, с. 159-162) автором визначено ризики, які властиві учасникам інноваційного проекту, проте доцільно було б більш детально обґрунтувати чому саме той чи інший вид ризику властивий кожній з груп учасників.

7. Наведено, основні методи зменшення ризиків інформаційного забезпечення інноваційних проектів (с. 162-163), проте їх в основному можна застосовувати і для інших економічних процесів. З наведених лише «залучення додаткової інформації» стосується процесу формування і використання інформаційного забезпечення. Автору доцільно було б більше уваги приділити методам зниження саме інформаційних ризиків у процесі розроблення та реалізації інноваційних проектів.

Проте, вище наведені зауваження не применшують наукової та практичної цінності результатів дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Бабінської Соломії Ярославівни «Інформаційне забезпечення розроблення та реалізації інноваційних проектів» є завершеним, самостійним, оригінальним науковим дослідженням, присвячена вирішенню актуальної проблеми для машинобудівних підприємств – формування та використання інформаційного забезпечення розроблення та реалізації інноваційних проектів. Отримані автором результати мають наукову та практичну цінність. Основні положення змісту дисертаційного дослідження апробовані на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, опубліковані у наукових працях та повністю висвітлені у авторефераті. За рівнем наукової новизни наведені у дисертаційній роботі результати відповідають вимогам, які висуваються до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Дисертаційна робота відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Робота оформлена відповідно до вимог МОН України, зокрема пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24 липня 2013 року.

Таким чином, на підставі аналізу дисертації Бабінської С.Я., автореферату та публікацій здобувача можна зробити висновок про те, що дисертаційна робота виконана на належному теоретичному та методичному рівні, відповідає вимогам до дисертаційних робіт за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), а її автор, Бабінська Соломія Ярославівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри економіки та маркетингу
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
доктор економічних наук, професор,
заслужений працівник освіти України

А.І. Яковлев

Підпис Яковлев А.І.
СВІДЧУЮ:
НИЙ СЕКРЕТАР
ЦІОНАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
АРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
Заковороzyn О.Ю.
" 10 " 05 20 18 р.